

10. Болгаріна В. С. Деякі шляхи та засоби реалізації культурологічного підходу у навчальних закладах професійно-технічної освіти [Електронний ресурс] / В. С. Болгаріна // На допомогу керівнику професійно-технічного навчального закладу : електронна серія збірників наукових праць. – Вип. 2. – К., 2011. – Режим доступу : http://www.ipto.kiev.ua/files/zbirnik_naukovix_ptaz/na_dopomogu_kerivnikovi/na_dopomogu_kerivnikovi_2.pdf.
11. Лавриненко В. Глобалізація освіти в XXI столітті [Електронний ресурс] / В. Лавриненко. – Режим доступу : <http://www.proza.ru/2011/11/15/1320>.
12. Лавриненко В. Філософія освіти для двадцять першого століття / В. Лавриненко // Сборник тезисов докладов. – Чебоксары : ЧувГУ, 1997. – С. 10.
13. Тоффлер Э. Шок будущего / Э. Тоффлер ; [пер. с англ.]. – М. : АСТ, 2002. – 557 с.
14. Москвич Ю. Н. Человек новой реальности как ответ на вызовы времени (часть вторая) / Ю. Н. Москвич // Профессиональное образование в современном мире. – 2012. – № 1(4). – С. 21–36.

Петренко Л. М. Філософські основи проектування технологій розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів

Резюме. Автором висвітлені результати вивчення філософських поглядів і прогресивних думок щодо еволюції сучасної освіти. Узагальнені ідеї, тенденції, школи і напрями, які можуть бути використані в проектуванні педагогічних технологій розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів.

Ключові слова: філософські основи, інформаційно-аналітична компетентність, керівник, професійно-технічний навчальний заклад, педагогічна технологія.

Petrenko L. M. Philosophical fundamentals of technology designing of information and analytical competence development of vocational educational establishment leaders

Резюме. Автором отобразены результаты изучения философских взглядов и прогрессивных мыслей об эволюции современного образования. Обобщены идеи, тенденции, школы и направления, которые могут быть использованы в проектировании педагогических технологий развития информационно-аналитической компетентности руководителей профессионально-технических учебных заведений.

Ключевые слова: философские основы, информационно-аналитическая компетентность, руководитель, профессионально-техническое учебное заведение, педагогическая технология.

Petrenko L. Philosophical fundamentals of technology designing of information and analytical competence development of vocational educational establishment leaders

Summary. The author represents the results of study of philosophical looks and progressive ideas about the evolution of modern education. Ideas, tendencies, schools of thoughts and trends that can be used in pedagogical technology designing of information and analytical competence development of vocational educational establishment leaders have been generalized.

Key words: philosophical fundamentals, information and analytical competence, vocational educational establishment leader, pedagogical technology.

УДК 373.6

Самодрин А. П.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФІЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У РЕГІОНІ

Постановка проблеми. Сучасне життя висунуло перед соціумом і його науковою елітою проблему концептуалізації шляхів удосконалення суспільства – створення розумної економіки. Тож, освітня мета планети – ефективне суспільство: суспільство синхронізованої (розумом) енергії (сконцентровано в діяльності) людини, синергія розумного.

Попереду – ноосфера – охоплення біосфери людським розумом з метою забезпечення сталого розвитку планети – ойкумени. Або – передчасна загибель людини, якщо розум не прокинеться. Розумна школа – ланка мислячої з посередництвом «людини-педагога-учня-перетворюючої здатності» природи – предтеча розумної економіки – економії. Вона – міра наших потреб, оптимум, *quantumsatis* [лат. <quantum – кількість + satis – достатньо]. Вона ж – надбудова душі. Без переносу поняття «ноосфера» в контекст *психології навчання* практичне застосування поняття «ноосфера» до педагогіки неможливе, а відтоді неможливо розсудливо (свідомо) навчити жити людину на Землі. Ноосфера потребує *позитивної свідомої синергії* – помноженої конкретності дії в інтелектуальній і реальній сфері як окремої особи, так і диференційовано-всєціло – наскільки відповідально і глибоко це поняття охоплює конкретний людський розум. Для педагогіки XIX–XX ст. *apriori* маємо ідею й пілотні проекти побудови *колективного творчого труда на перспективу* [1; 2] не лише на політичному рівні (ідеологічне

гасло), а й на світоглядно-науковому: синхронізація процесу «*особистість – соціум – природа*» здійснюється *глобально як користь* [3] для *соціуму планети*. Те, що має смисл, передбає ефект, містить вимір. Пам'ятаємо: ум – *mens* [лат.] і уміння реалізовувати ум – історія руху до наукової культури XV ст. і на подальше. Природа розмовляє з Людиною на мові виміру. Тож, можемо гіпотетично заключити, сучасна диференціація педагогічної дії спрямована на посилення динаміки нової інтеграції ідеї і утворення проєктивної освіти для її досяжності (від свідомого індивідуального до свідомого колективного в умовах колективно-індивідуальної дії ума і умінь) [1].

Диференціація наукового знання школою реалізується не загалом, не індивідуально, а унікальними «клітинами учіння, пізнання, творчості», збудованими умовами *цілісної картини світу у психотипі особистості* на перетині *академічної і прикладної навчальної діяльності*. Це і є профільність – паралельність перетинів (дифузія) синхронізмів і діахронізмів Світу і світу Людини, що народжується Природою, виховується Школою, формується Вчителем і присвоюється Особистістю. Профільність – спектр органічної енергії, синтезованої в актові дії, спрямованої як користь – в цьому її доцільність, є проявом особистісної дії, індивідуального стилю, засобом особистісного, індивідуального виміру, переживанням протяжності часу – звідси походить увесь *спектр* профілю і морфологія його «*символу-образу-знаку*» [4].

Профільність має «свою одиницю часу», своє учіння [5].

Отже, *профільність* – вираження досконалості органічного світу є результатом *закону природи про апріорну єдність усіх людей у світі* (В. І. Вернадський), до-*будовою світу нашою свідомістю* – самоскладанням у напрямі, що зумовлює наш інтерес (*inter+esse*): когерентне хвильове енергетичне узгодження конгруентним способом альтернатив в синергійній фрактальності як добудові *нового* взаємосхожим образом, що розгортається, будуючи простір-час для *цілей* поліморфізму і синхронізму як «ситуативну домінанту» (О. О. Ухтомський) – властивість переважаючу лише в даний момент. Кореляційний зв'язок між соціальною і морфологічною організацією людини не повинен бути поза проблемою профільного навчання, що передбачає (через особистість) завдання удосконалення біосоціального виміру людства – олюднення. Профільність дозволяє активне оволодіння інформацією, надає змоги знанням перетворюватися в інтегральну частку особистості (простір), усвідомлювати життя через практичний досвід, зумовлює готовність до *негайного* використання здобутого досвіду в разі виникаючих потреб.

Система профільного навчання в складі системи освіти регіону найліпше організовує зближення стратегії *розвитку* соціально-економічної сфери і біосфери, використовуючи особистісний потенціал кожного учня – учіння, стає гнучкою технологією трансформації навчання у той варіант школи, який би найкраще втілював завдання особистісно-зорієнтованої допрофесійної підготовки, де учіння – звільнена для творчості особистість – відшукає «свій труд». У разі такого відшукування труд *зникає*, натомість з'являється «творча дія» – *потік захоплення* людини. Системі профільного навчання як природовідповідному процесу, по суті, як і природі в цілому, притаманне поняття «розвиток». Воно торкається всього масиву параметрів цієї системи, яку ми спостерігаємо з позиції як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, торкається всіх виокремлених елементів, а також її (системи) структури як системи різноманітних зв'язків. Поняття «розвиток» словникове: «незворотна, напрямлена, закономірна зміна матерії й свідомості» [6, с. 1093].

Зауважимо, що розглядання понять «розвиток особистості» і «розвиток системи навчання» поза відповідною культурою обов'язково призводить до нівелювання сутнісних світоглядних категорій, таких як «прогрес», «совість», «людина», «життя» тощо, і через це допускається «неточність» виміру вхідних і вихідних параметрів щодо ланки процесу педагогічного супроводу людини, що нерідко призводить до спростування вимог до «строгості параметрів» (критеріїв) функціонування системи освіти.

Без проєктування і планування системи навчання у регіоні, зокрема (освітня *мета*, спосіб *внесення* знань до особистості), ноосфера даної території не зможе ні сама цефалізуватися – «принципи Дж. Дана» – (цефалізація – від *грец.* «*kephale* – голова» – утворювання голови, в соціології – очолювання, об'єднання розумом, володарювання), ні цефалізувати біосферу регіону, тож головне нині для системи освіти – навчити сучасну людину управляти певними соціумами в умовах «природних клітин» Природи, біоконституціями людей, *управляти психічною енергією, мисленням в умовах Природи* в протизагальному поведінковому людському – біхевіоризму. А відтак школа повинна ставати проєктивно-цефалізованим началом – бути розумною в контексті розумного майбутнього – *економії*. Розумність (школи, суспільства) – одержання продукту максимальної кількості та якості за мінімальний час (І. П. Підласий).

Теоретик складних систем П. Г. Кузнецов уточнює задачу для нашого часу: 1) підвищення коефіцієнта корисної дії особистості, 2) підвищення коефіцієнта корисної дії соціуму, 3) селекціонування соціальних інститутів [7]. Тож, цінність особистості в епоху ноосфери – понад усе.

За В. І. Вернадським, цефалізація ноосфери автоматично викличе цефалізацію біосфери в усьому обсязі (біосфера + ноосфера). Якщо біосфера – дійсно стає розумною системою (виробивши розумну людину), то людство ступає на дорогу *найстрашнішої війни* – не на життя, а на смерть – війни між людиною і біосферою, кінець якої відомий – перемога буде за біосферою [8], якщо ми не згуртуємося *єдиним трудом (інтелектуальним і прикладним)*, не *навчимося жити разом*, відтермінувавши прірву.

У геологічній історії біосфери перед людиною відкривається величезне майбутнє, якщо вона *зрозуміє це* і не буде вживати *свій розум і свою працю* для самознищення – потреба нового усвідомлення особистості в умовах побудови системи «людина – світ». Тож, *альтернативи розумної школи не існує!* Звідси загрозою людині є не ринкова економіка, а ринкове суспільство – суспільство споживання, спрощена освіта і педагогіка. На привеликий жаль цьому (спрощенню) допомагають і численні науковці, концентруючи думки поза істинною метою соціуму, обслуговуючи приватні інтереси.

У контексті обраної теми **аналізувались роботи вітчизняних і зарубіжних учених**, зокрема: Ф. Бекона, М. О. Бердяєва, В. М. Бехтерева, В. І. Вернадського, Л. С. Виготського, Г. Вунша, І. В. Гете, М. С. Грушевського, І. А. Зязюна, О. О. Ігнатенка, В. Р. Ільченко, Є. О. Клімова, О. П. Ковальова, П. О. Кропоткіна, П. Г. Кузнецова, О. Ф. Лосева, А. С. Макаренка, М. М. Мойсеєва, Ф. Т. Моргуна, Г. С. Сковороди, В. С. Соловійова, Ж.-П. Тейяр де Шардена, М. Ф. Федорова та ін.

Мета статті – актуалізація проблеми становлення профільної освіти в умовах регіону, подальша розробка системи профільного навчання і допрофесійної підготовки в її складі.

Виклад основного матеріалу. На основі колективно розподіленої людської взаємодії (свідомість, совість, розум) збудована вся велич (дух) історичних явищ, етика і релігійність, безсмертя особистості... Будівничий цього – школа гуманності, добра й правди як синергія істинності – діє на певній населеній людиною території на засадах *культурно-етичної концепції* соціуму – з одного боку [4; 9; 10]. **Структурно-функціональна концепція** соціуму – в протизвагу – базується на природознавстві: фізика, геологія, біологія, регіонологія, мінералогія, хімія та ін.

Людина – частка природи – особлива, дуальна! Сьогодні як ніколи помітне змикання(її дуальним розумінням – *автор*) історії з природознавством, виявляється біологічна основа історичного процесу (за В. І. Вернадським). Сучасне життя для українця не бачиться поза терміном патріотизм – і тому економіка України є насамперед феноменом втілення патріотизму. Одночасно, глобалізація спонукала процеси трансформації життя на місцях – регіоналізацію. Тож, актуальною з точки зору природничих наук стає нині концепція регіоналізації освіти і економіки. Саме такий науковий маршрут педагогіки, яка «синергетично» втілюватиме питання патріотизму на засадах регіонології, є сучасним і своєчасним виміром наших реалій.

Регіон біосферний – відносно замкнуте територіальне недержавне соціально-виробниче утворення, яке характеризується відносною самодостатністю й здатністю до самовідтворення соціально-виробничих функцій і відповідної інфраструктури, вбудоване у функціональну структуру космобіотизованого геопростору; територія адміністративної області, краю, група адміністративних районів або окремих район, містить у своєму центрі мегаполіс (місто або систему міст), щільність населення спадає від центру до периферії [7; 11; 12].

Подальша актуалізація проблеми удосконалення освіти на засадах концептуалізації становлення системи профільного навчання регіону з дорученням синергетики незаперечна [13].

Синергія освіти – синтез парадигмального й позапарадигмального образів світу. Останній, реформуючи імплікацію парадигмального простору, завдяки людині веде пошук і знаходить інваріантну схожість і розхожість видового (варіативного), добудовує (добирає) парадигму до її відповідності еволюційному принципіві.

Що стосується управління освітніми системами, варто підкреслити виникнення в цьому сенсі тенденції побудови освітньої вертикалі: у навчальних комплексах «ВНЗ – школа», «ВНЗ – школа – дитсадок», «ВНЗ – коледж – школа» та ін. На зміну класичним підходам в управлінні навчально-виховним процесом приходять інноваційні, котрі прагнуть розглядати освітню систему як «живу клітину», автоколивальну систему, певний «фрактал», здатну до адаптації.

Система профільного навчання, базуючись на психологічних основах, змістовно повинна орієнтуватися на такі питання: що таке інформаційне суспільство як продукт педагогіки; як організувати процеси педагогічного супроводу людини в такому суспільстві; забезпечення інтеграції частин соціо-педагогічної системи в єдине ціле; як формувати область знання й зміст освіти відповідно до ознак біосферного соціуму; упровадження моделювання методів і принципів аналізу й організації соціо-педагогічної діяльності; як розробляти й упроваджувати засоби, методи, прийоми й процедури конструювання, проектування, моделювання складних систем – педагогічних фракталів (ситуацій) для розвитку соціуму; формування науково-педагогічного кадрового потенціалу для вироблення прогнозів розвитку соціально-педагогічних систем тощо.

Мета розвитку суспільства повинна бути сконцентрованою в педагогічному процесі у вигляді освітньої задачі – побудова соціального інституту, *заданої* спрогнозованою освітнім (змістовим) фракталом, певною особистісно зорієнтованою «напругою думки», спорідненої індивідуальному профілю, учінню *конкретної людини* й може бути раціонально досягнута настільки, наскільки точно освітній фрактал себе «самоорганізував» (за формою й змістом) і став відкритим як система для множини «людей-систем», споріднено особистісно кооптовано (для співучасників процесу). Профільна освіта – загально-профільно-галузеве знання трансформує в профільно-професійне (нове загальне), покликана створити гармонію між парами понять: «Людство – Всесвіт» – «Людина – Всесвіт душі Людини».

Профільна освіта складає міжшкільну, шкільну й внутріпрофільну варіативні побудови змісту освіти, навчальних методів, форм навчальної діяльності тощо; протікає в усіх ланках школи: у початковій – профільна розвідка, в основній – допрофільне навчання (передпрофільна підготовка), у старшій – профільне навчання (допрофесійна підготовка), у вищій – логіка професії. Реалізація змісту профільної освіти передбачає диференціацію навчання як суперпозицію, педагогічний простір – перетин множини варіантів методів і форм реалізації освітніх траєкторій із множиною можливостей вибору однієї з них для конкретного учня в складі певної категорії учнів.

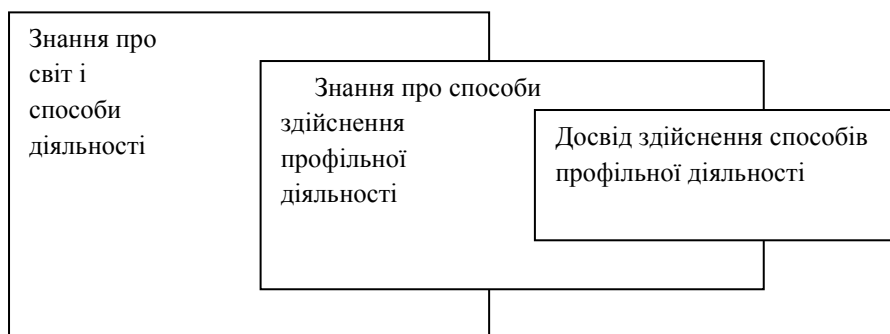
Профільно-загальна освіта центра території (регіону) є засобом підтримки загально-профільної освіти її периферії.

Зміст профільної освіти – система наукових знань, умінь і навичок, оволодіння якими забезпечує формування в учнів наукового світогляду, умови особистісно-орієнтованої перетворюючої діяльності, спрямованої на відтворення і розвиток людини культури на засадах генетичної програми особистості: всебічний розвиток розумових, фізичних здібностей та системи емоційно-ціннісних відносин до світу як до багатокомпонентного об'єкту, а також розвиток профільно-диференційованих інтересів з метою максимальної соціалізації та творчої самореалізації особистості; відтіняє процесуальний характер навчальної діяльності, включає окрім змісту навчального матеріалу, метод (спосіб, засіб, форму) реалізації, особистісну самодіяльність та набір генетичних текстів (умов) її реалізації в напрямі передбачуваного освітнього продукту – соціальної взаємодії (взаємодіяльності, взаємомислення).

Зміст профільної освіти становить культурний канал для протікання активної складової траєкторії становлення й розвитку творчої особистості в напрямі біосферного суспільства й культури цивілізації; забезпечує виховання людини, здатної впливати на власну освітню траєкторію, співставляючи її з національними й загальнолюдськими цінностями; дозволяє взаємообумовлюючий характер діяльносного, ціннісно-сміслового та компетентнісного підходів побудови; реалізує особистісно зорієнтоване навчання перетином загальної й професійної підготовки на засадах генетичної програми людини.

Предметно діяльнісний принцип (діяльність, що вибирається учнем – на першому місці, предмет, що добирається – забезпечує реалізацію вибору учня щодо певної діяльності: прикладна, академічна) забезпечить організацію профілів (до-профілів) навчання в середній школі на засадах відповідної психологічної розвідки (рефлексії), соціально орієнтованої, іманентно присутньої в навчальному предметі профорієнтації для професійного самовизначення та наукової організації праці (кібернетичних основ управління) у системі освіти.

При цьому досягнутий результат – двоплановість самовизначення (принцип) – самовизначення особистості відбувається одночасно як «конкретне визначення майбутньої професії й планування життя» і як «пошук смислу свого існування». Нами передбачена структура змісту профільної освіти, що дозволяє моделювання змістових одиниць навчального профілю (рис. 1).

Рис. 1. Структура змісту профільної освіти.

Модель навчання – наповнення процесу навчання видами діяльності вчителя й учнів, реалізується в залежності від етапів процесу навчання й типів предметів, залежить від шляху пізнання: від абстрактно-теоретичного до конкретного або від конкретно-емпіричного до абстрактно-теоретичного. Дії моделей навчання для різних типів предметів в рамках навчального профілю представлено нижче.

Для 1 типу: *предмети із провідними компонентами «наукові знання».*

1. Етап процесу навчання: ознайомлення із фрагментом змісту освіти. Передбачає ознайомлення із фрагментом змісту освіти: а) через поставлену вчителем проблему; б) через вирішення учнями наскрізної задачі як складеної проблеми в процесі шкільного навчання або на певному його відрізку.
2. Етап процесу навчання: застосування змісту освіти в навчальній практиці. Передбачає виконання завдань, вправ, що відтіняють загальнолюдські потреби.
3. Етап процесу навчання: використання змісту освіти в життєвій практиці. Використання змісту освіти в продуктивній праці. Передбачає глибоке ознайомлення з науковими знаннями і певне усвідомлення їх суспільної значущості на рівні сформованості профільних інтересів аж до оволодіння практичною діяльністю.

Для 2 типу: *предмети із провідним компонентом «профільні наукові знання».* Повідомляються додаткові знання про способи здійснення практичної діяльності в залежності від ступеня професійного самовизначення учня та умов реалізації.

1. Етап процесу навчання: застосування змісту освіти в навчальній практиці. Передбачає виконання завдань, вправ, що відтіняють профільно-диференційовані інтереси учнів: відпрацювання техніки дій, освоюються вимоги до темпу, ритму, сили рухів, тренується система дій тощо.
2. Етап процесу навчання: використання змісту освіти в життєвій практиці. Використання вмінь у професійній діяльності – робітничій. Часткове використання вмінь у праці дорослих, у суспільній роботі, у дослідницькій науковій роботі малої академії наук тощо. Пред'явлення творчих доробок.

Для 3 типу: *предмети із провідним компонентом «способи здійснення профільної діяльності».*

1. Етап процесу навчання: ознайомлення із фрагментом змісту освіти. Пред'явлення змісту освіти про способи здійснення профільної діяльності в продуктивній праці. Передбачає знання й початкові вміння із начал професії. Передбачає також глибоке усвідомлення суспільної значущості вибраної професійної спрямованості на рівні сформованості професійних інтересів.
2. Етап процесу навчання: застосування змісту освіти в навчальній практиці. Передбачає виконання завдань, вправ, що відтіняють способи здійснення профільної діяльності: відпрацювання техніки дій, технології, тренується система дій тощо. Моделюються життєві ситуації.
3. Етап процесу навчання: використання змісту освіти в життєвій практиці.

Використання вмінь у професійній діяльності, у суспільній роботі, у дослідницькій науковій роботі малої академії наук тощо. Пред'явлення творчих доробок. Реалізується запит учня на уточнення вмінь, вироблення стилю діяльності, підходу, навичок і звичок. До «комплексу основних практичних знань і вмінь» віднесемо набір освітньо-кваліфікаційних характеристик профільних досягнень учня в середній школі із предметів профілю. «Комплекс допоміжних знань і вмінь» є доповненням до провідного компонента предмета, відіграє компенсативну (допоміжну) функцію, а саме дозволяє профілювати й соціалізувати цей предмет. У складі «комплексу допоміжних знань і вмінь» можуть бути: міжнаукові знання (філософія, методологія, логіка, історія); міжпредметні профільні знання – знання з різних предметів даного профілю; міжпредметні обслуговуючі знання – певні допоміжні знання змісту освіти загальної школи для супроводу провідного компонента; оцінювально-психологічні знання – дозволяють рівновагу й здоровий спосіб навчальної діяльності, відповідність дидактичних ланок навчання умові реалізації. Профільна діяльність передбачає певні засоби реалізації: наукові й прикладні способи діяльності й певні форми організації процесу навчання. Так, у навчальні предмети «другого типу» безумовно надходять наукові знання, але вони, на відміну від предметів «першого типу», становлять предикатну частину – є допоміжним фоном. Щодо предметів «третього типу», то їх основу складуть прикладні профільні знання й уміння й, насамперед, – продуктивні вміння.

Отже, навчальний профіль – головний чинник моделювання навчально-виховного процесу в профільній школі, становить сукупність змістових елементів діяльності людини інтелектуального й прикладного характеру, забезпечує «потік» навчання «ремесло – технологія – наука». Профільна спрямованість навчання – зорієнтованість на здатність особистості обійняти певну сферу діяльності людини, до якої належить «тип спектру» (її) професій. Профіль супроводить учня профільною траєкторією навчання з найбільш вираженою в даній особистості здатністю саме до «цієї» профільної траєкторії, доповненої іншими як співдіяльностями. Полігоном для повідомлення екологічного імперативу слугує регіон. Згідно вибору особистості, профільно-диференційована школа формує *пропозицію* на допрофесійну підготовку в умовах регіону, прагне побудувати навчальний предмет, як перетин державного освітнього стандарту, регіонального й шкільного компоненту змісту освіти.

«Карта пропозицій» для випускників шкіл опирається на умови розвитку регіональної системи забезпечення кадрами процесу соціально-економічного розвитку, враховує запити та можливості особистості.

Створення системи профільного навчання передбачає:

- 1) побудову освітньої системи на засадах управління психічною енергією учня – учіння, встановлення системи зв'язків в системі «людина-природа», що зумовлюють процес пізнання як «пряму», так і «зворотну» дію;
- 2) регіонального середовища: іманентно вміщує певну кількість психічної енергії, тому наближення до учня оточуючого середовища й на основі цього його відображення (символ-образ-знак) стає «регулятором учіння» – відношення (система зв'язків) індивіда й середовища;
- 3) побудову школи на засадах диференціації навчання, варіативності освітніх траєкторій, багатофункціональності системи освіти, інтеграції знання, загальної й допрофесійної освіти: потреба онтології;
- 4) організацію самоорганізації як колективної поведінки підсистем;
- 5) умову виникнення освітніх (профільних) траєкторій в системі профільного навчання: супроводжується кооперативністю організаційної структури школи в результаті іманентних властивостей навчального середовища імпліцитно існуючою в середовищі можливістю, яка реалізується за певних умов;
- 6) існування певного механізму самоорганізації школи як конкретної освітньої системи;
- 7) умову, коли в центр системного моделювання педагогічного процесу буде поставлено людину як соціально-психічну систему, що самореалізується;
- 8) умову неперервності зростання пізнавальних інтересів учнів – рушійна сила профільного навчання: потребує проектування навчально-освітнього простору;
- 9) створення навчально-освітнього простору спричинить системний рух за умови організації педагогічного процесу в умовах регіону [14; 15].

Висновок. Наше завтра – ноосферна освіта – орієнтована на створення загального синтезу (синтез синтезу), включення людської свідомості і людської діяльності в глобальний Універсум, вироблення духовного світу, духовної свободи до самореалізації, духовної відповідальності за свої дії; наука із засобу технічного прогресу перетворюється в органічну частину соціального й культурного розвитку, що охоплює не лише ставлення людини до природи, а і її ставлення до інших людей і до самої себе. Шлях до розумної школи для ноосфери – синергетичний підхід до системи освіти в контексті опанування множини системності профільного навчання у регіоні.

Література

1. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. / А. С. Макаренко ; редкол. М. И. Кондаков (гл. ред.) [и др.] ; АПН СССР. – М. : Педагогика, 1983–1986. – Т. 1. – 1983. – 365 с.
2. Федоров Н. Ф. Философия общего дела / Н. Ф. Федоров. – М., 1913. – Т. 2.
3. Соловьев В. С. Сочинения : в 2-х т. / В. С. Соловьев. – М. : Мысль, 1989. – Т. 2. Чтение о Богочеловечестве. – 824 с.
4. Лосев А. Ф. Философия. Мифология. Культура / А. Ф. Лосев. – М. : Политиздат, 1991. – 525 с.
5. Игнатенко А. А. Стратегия Вернадского / А. А. Игнатенко. – Кременчук : Альтернатива, 2002. – 191 с.
6. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров ; [ред. кол. : М. С. Гиляров, А. А. Гусев, И. Л. Кнунянц, М. И. Кузнецов и др.]. – [3-е изд.]. – М. : Сов. энциклопедия, 1984. – 1600 с.
7. Кузнецов П. Г. Идеи и жизнь / Побиск Георгиевич Кузнецов. – М. : Концепт, 1998. – 119 с.
8. Вернадский В. И. Размышление натуралиста : сочинения в 2-х кн. / В. И. Вернадский. – М. : Наука, 1977. – Кн. 1. Научная мысль как планетарное явление. – 191 с.
9. Бердяев Н. А. Человек и машина / Н. А. Бердяев // Вопросы философии. – 1989. – № 2. – С. 147–162.
10. Зязюн І. А. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу / І. А. Зязюн // Рідна школа. – 2000. – № 8. – С. 8–11.
11. Ковалев А. П. Педагогические системы: оценка текущего состояния и управления / А. П. Ковалев. – Харьков : ХГУ, 1990. – 156 с.
12. Ковалев А. П. Регионализация на современном этапе: элементы прошлого, настоящее, будущее / А. П. Ковалев // Региональні перспективи. – 2002. – № 4. – С. 6–11.
13. Хакен Г. Синергетика / Г. Хакен ; [пер. с англ.]. – М. : Мир, 1980. – 404 с.
14. Самодрин А. П. Профільне навчання в середній школі / А. П. Самодрин. – Кременчук : ВЦ СГЕІ, за участю РВЦ ПНТУ, 2004. – 384 с.
15. Самодрин А. П. Формування навчально-освітнього простору регіону / А. П. Самодрин. – Кременчук : ПП Щербатих, 2006. – 456 с.

Самодрин А. П. Актуальні питання профілізації навчання у регіоні

Резюме. Стаття торкається проблеми досконалості системи освіти України, трансформації освітнього простору в нову якість на засадах профільності, регіональності, диференціації навчання.

Ключові слова: синергетика, профільне навчання, диференціація, діяльність, навчально-освітній простір, особистість, регіон, система освіти, учіння.

Самодрин А. П. Актуальные вопросы профилизации обучения в регионе

Резюме. Статья касается проблемы совершенства системы образования Украины, трансформации образовательного пространства в новое качество на основе профильности, региональности, дифференциации обучения.

Ключевые слова: синергетика, профильное обучение, дифференциация, деятельность, обучающе-образовательное пространство, личность, регион, система образования, учение.

Samodryn A. P. Actual issues of profilisation of the region education

Summary. Article deals with the problem of perfection of Ukraine's educational system, transformation of educational space into new quality within the frameworks of profilisation, regionality, study profilisation.

Key words: synergetics, pre-professional education, differentiation, activity, training-educational environment, personality, region, education system, teaching.

УДК 378.22:378.147

Самойленко О. М.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ-УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. Перетворення в економічній, політичній і соціальній сферах суспільного життя, бурхливе впровадження нових інформаційних технологій вимагають нових підходів до розбудови всієї національної системи освіти. В системі вищої освіти висуваються на перший план завдання удосконалення змісту вищої педагогічної освіти, сучасних технологій навчання і виховання, нові вигоди до професійної підготовки бакалаврів-учителів.

Аналіз літератури. Проблемі професійної підготовки майбутнього вчителя приділяли значну увагу С. І. Архангельський, В. П. Белозерцев, В. І. Бондар, Л. П. Вовк, О. В. Глузман, В. І. Євдокимов, М. Б. Євтух, О. Г. Мороз, С. О. Сисоєва.

Мета даної статті – розкрити методiku підготовки бакалаврів-учителів математики за дистанційною формою навчання.

Виклад основного матеріалу. Підготовка бакалаврів-учителів математики за дистанційною формою навчання розглядається нами як педагогічна система, яка забезпечує формування в особистості знань, умінь та навичок роботи в умовах веб-ресурсів спеціалізованих на процесі навчання. Опис системи – можна розглядати як методичну модель, яка відображає окремі властивості системи. А будь-яке дослідження системи пов'язане із встановленням залежності: дія – результат.

Оскільки підготовка бакалаврів-учителів математики здійснюється в умовах дистанційної форми навчання, необхідно враховувати вимоги системного підходу до навчання. Сутність основної методологічної вимоги до вибору оптимальної структури навчання полягає в тому, що необхідно розглядати не окремі компоненти навчального процесу, а їхню сукупність в цілому. Вимоги до навчального процесу повинні базуватися на принципах навчання і охоплювати усі основні компоненти навчального процесу – цілі, зміст, засоби, очікувані результати і зовнішні умови.

Під моделлю можна розуміти штучно створений об'єкт у вигляді схеми, знакових форм, який, будучи подібний до досліджуваного об'єкта, відображає і відтворює структуру, властивості, взаємозв'язки та відносини між елементами цього об'єкта. Ефективність моделювання залежить від початкових теорій і гіпотез, що вказують на межі допустимих при моделюванні спрощень. Створення будь-якої моделі у педагогічному дослідженні можна умовно розподілити на кілька етапів. Перший етап створення моделі пов'язаний з формуванням мети створення певної системи, процесу чи ситуацій і основні шляхи їх досягнення. Другий етап передбачає подальшу розробку побудованої моделі й доведення її до рівня практичного використання. На третьому етапі відбувається деталізація розробленого проекту, яка наближає його до використання в конкретних умовах реальними учасниками навчального процесу.

На наш погляд, формування таких якостей у бакалавра-вчителя математики, як творчість, ініціативність, самокритичність здійснюється тоді, коли майбутній учитель уже в роки навчання у вищій школі буде поставлений в такі умови, які в змозі як максимально урахувати динамічні зміни технологічного освітнього процесу. При створенні теоретико-методичної моделі підготовки бакалавра-вчителя математики в теоретичну основу доцільно покласти таксономію Блума, яка дозволяє класифікувати навчальні цілі. В основі будь-якої пізнавальної цілі покладено знання, що отримує студент в